

Tvirti žingsniai ant olimpinio slenksčio

Rudenį IOC kongrese Kopenhagoje turėtų paaiškėti, kurios dvi sporto šakos papildys vasaros olimpiinių žaidynių programą. Nuspėti IOC sprendimą beveik neįmanoma, nes sulaukti olimpinės malonės tikisi toli gražu ne viena sporto šaka.

Jei regbis būtų įtrauktas į olimpinę programą, labiausiai Lietuvoje džiaugtųsi mūsų regbininkai, nes ši sporto šaka mūsų šalyje išgyvena pakilimą. Kalbama, kad regbio likimas taip pat susijęs ir su IOC prezidento J.Rogge'o ketinimais, kuris praeityje pakankamai gerai žaidė regbį, net buvo Belgijos rinktinės narys.

Šiuo metu yra 44 sporto šakos, kurias IOC yra pripažinęs, bet neįtraukęs į olimpinę programą. Teorinius šansus vieną dieną tapti olimpine sporto šaka turi kiekviena iš jų, tačiau kalbama, kad realiausias galimybes jau šiemet sulaukti IOC malonės turi regbis, golfas, skvošas ir riedučių sportas.

Regbis – Lietuvai būtų bene geriausias pasirinkimas, nes ši sporto šaka mūsų šalyje išgyvena pakilimą, nors būdama neolimpine sporto šaka didelės paramos nesulaukia. Lietuvos regbio rinktinė pripažinta sėkmingiausia 2008 m. regbio komanda pasaulyje, pasaulio reitinge mūsų šalis šoktelėjo iki pirmojo penkiasdešimtuko.

REIKALAVIMAI. Peržengti olimpinės programos slenksčių nėra paprasta. Olimpinėje chartijoje numatyti du reikalavimai, kurie yra būtini. Net ir juos įvykdžius, laukia dar ilgas kelias: italo Franco Carraro vadovaujama komisija, kuri išanalizavusi sporto šakų galimybes ir pasiektus rezultatus, pateikia ataskaitą IOC vykdomajam komitetui, o šis priima sprendimą – leisti IOC nariams balsuoti dėl sporto šakos įtraukimo į olimpinę programą ar ne.

Jei taip – IOC sesijoje galutinį verdiktą slaptu balsavimu taria IOC nariai, kurių yra 108. Tie du reikalavimai, nurodyti olimpinėje chartijoje, skamba taip: sporto šaką vyrai turi praktikuoti ne mažiau kaip 75 šalyse, esančiose bent keturiuose žemynuose, o moterys – ne mažiau kaip 40 šalių bent trijuose žemynuose; sporto šakos tarptautinė federacija privalo priimti ir įgyvendinti pasaulinį antidopingo kodeksą.

Dar viena sąlyga: į olimpinę programą sporto šaka gali būti įtraukiama tik likus ne mažiau kaip 7 metams iki olimpiinių žaidynių. Olimpinėje chartijoje nenumatyti, bet ne ką mažiau svarbūs kriterijai yra susiję su gebėjimu patraukti žiūrovų, TV transliuotojų ir rėmėjų susidomėjimą.

LAKMUSAS. „Tokių sporto šakų, kurios gali pretenduoti į trejas artimiausias olimpiadas, manau, yra apie dešimt. Ne daugiau. Tai tikrai nėra egzotiškos sporto šakos, tokių neatsiras. Visos – jau šiandien pakankamai gerai užsirekomendavusios“, – įsitikinęs Lietuvos neolimpinio komiteto prezidentas Gintautas Vileita.

Jis nesiryžo spėlioti, kurios iš tų dešimties sporto šakų turi geriausius šansus: „Galbūt tai bus tos sporto šakos, kurias labiau mėgsta jaunimas. Galbūt kažkas iš „ekstrymo“, tačiau šiuo metu tiksliai įvardyti būtų sudėtinga.“

Pasak G. Vileitos, savotišku lakmuso popierėliu, pasufleruojančiu, kurios sporto šakos sulauks IOC malonės, gali tapti pirmosios jaunimo olimpinės žaidynės, 2010 m. vyksiančios Singapūre. Šių žaidynių programa dar nepatvirtinta, tačiau neabejojama, kad į ją bus įtrauktos ir kai kurios neolimpinės sporto šakos. Tik paskelbus jaunimo olimpiinių žaidynių sostinę buvo kalbama, kad tokių sporto šakų bus 2–3, dabar prasitaria, kad jų gali būti net penkios ar šešios.

ŽIEMA. Olimpiinių žaidynių programa nėra guminė. IOC aiškiai suformulavęs, kad daugiau nei 10,5 tūkst. sportininkų olimpinėse žaidynėse negali dalyvauti. Tad noras į olimpinę programą įtraukti naują sporto šaką verčia sukti galvą – kurią sporto šaką išbraukti. Tai sprendimas, kurio išvengti nori visi, todėl kur kas realesnė alternatyva – mažinti ne sporto šakų, o rungčių skaičių, pavyzdžiui, bėgimo, plaukimo.

Dar viena iš išeičių – keletą sporto šakų, kurių varžybos vyksta uždaroje patalpose, perkelti į žiemos žaidynes. Vasaros žaidynėse sportininkų skaičius balansuoja ties maksimumo riba, žiemos žaidynėse – toli gražu ne. Pavyzdžiui, 2006 m. Turine buvo 2 tūkst. 508 dalyviai ir tai žiemos žaidynių rekordas.

Vis dėlto atsigręžti į žiemos žaidynes buvo Jacques'o Rogge'o pirmtako Juano Antonio Samaranch'o pozicija, dabartinis IOC prezidentas apie tokią galimybę nekalba. Tarp šakų, kurios galėtų būti prijungtos prie žiemos žaidynių, dažniausiai buvo minimos brangiai nekainuojančios intelektualios sporto šakos, pavyzdžiui, bridžas ar šachmatai.

Tačiau A. Poviliūnas prisimena, kad maždaug prieš 12 metų buvo pasiūlymų į žiemos žaidynių programą perkelti ir krepšinį, kurie, be abejo, buvo žaibiškai atmesti. Pasak A. Poviliūno, tai nebūtų paprasta padaryti, nes reiktų keisti olimpinę chartiją, kurioje yra aiškiai apibrėžta, kas yra žiemos sporto šakos.

(NE)IŠMESTI. Ant stalo buvo padėtos trys sporto šakos, kurias po Pekino žaidynių ketinta išbraukti iš olimpinės programos – vienintelė šiuolaikinė penkiakovė liko olimpine sporto šaka, beisbolas ir softbolas iš sąrašo buvo išbraukti. Šiuolaikinė penkiakovė – gilias tradicijas turinti, bet šiek tiek militarinė, nežiūrovinė sporto šaka. Nors Lietuvoje nėra labai populiarūs, mums ji, be abejo, svarbi, mat Lietuvos penkiakovininkai medalius laimi vieną po kito. Kaip matėme Pekine – tikraja šių žodžių prasme.

Tuomet, kai IOC nusitaikė pašalinti šiuolaikinę penkiakovę iš olimpinės programos, LTOK laiškuose J. Rogge'ui užstojo penkiakovę. Netrukus IOC prezidentas LTOK ir kitų nacionalinių komitetų paprašė nerašyti panašių laiškų, kad neatrodytų, jog nacionaliniai komitetai užsiima lobizmu.

Svarbūs dalykai, dėl kurių šiuolaikinė penkiakovė liko programoje. Pirmiausia tai, kad šiuolaikinė penkiakovė parodė rimtus ketinimus pasikeisti, tai yra, tapti patrauklesne žiūrovams ir televizijai. Antra – pagelbėjo ryšiai. Tarptautinės šiuolaikinės penkiakovės federacijos viceprezidentas yra Juanas Antonio Samaranchas jaunesysis, o federacijos Garbės prezidentas – IOC narių gretose didelę įtaką turintis Monako princas Albert'as II. Būtent šie žmonės yra šiuolaikinės penkiakovės stabilumo garantas.

REGBIS. „Regbis yra olimpinė sporto šaka, tiesiog regbio nėra olimpinėje programoje“, – kartą yra pasakęs Aleksandras Makarenka, Lietuvos regbio federacijos prezidentas. Kalbama, kad tai tik laiko klausimas, kai regbis į minėtą programą grįš.

Tiesa, tas pats „laiko klausimas“ buvo kartojamas dar tuomet, kai 2001 m. naujuoju IOC prezidentu tapo J. Rogge'as. A. Makarenka sako nenorįs, kad regbis į olimpinę programą būtų sugrąžintas kitos sporto šakos sąskaita.

„Yra olimpinis indas, kiek jame gali tilpti? Jei kažkas būtų priimtas, kažkas turėtų būti išvartytas? Man tai nepatinka. Vienu ypu ir išbraukti, ir priimti – nėra gražu. Dvelkia negeru kvapu. Aš už tai, kad regbis būtų priimtas kaip papildoma sporto šaka, o vėliau galbūt natūraliai kiltų diskusijos, kurios sporto šakos verta atsisakyti. Vienos sporto šakos noras ateiti neturėtų būti kitos šakos išvartymo priežastimi. Įsivaizduokime, ką Lietuva būtų praradusi, jei šiuolaikinė penkiakovė būtų buvusi pašalinta iš programos, o regbis priimtas?.. Du olimpinis medalius“, – sakė A. Makarenka.

Vis dėlto jis pripažįsta, kad tikimybė, jog regbis jau šiemet grįš į olimpinę programą, yra didelė. Tarptautinė regbio taryba (IRB), jai ėmus vadovauti prancūzui Bernard'ui Lapasset, deda itin dideles pastangas, kad šis tikslas būtų pasiektas. A. Makarenka stebisi, kad proga grįžti nebuvo išnaudota prieš Sidnėjaus olimpinės žaidynes, mat Australijoje regbis itin populiarus ir sugrįžimas į olimpiadą tuomet būtų sulaukęs didelės sėkmės. Be abejo, buvo priežasčių tam neįvykti.

TRUKDŽIAI. Vienas iš didžiausių trukdžių – varžybų formatas. Tradicinio regbio (R15) turnyrai trunka nemažai laiko, komandoms atsigauti po rungtynių reikia iki keturių dienų, pavyzdžiui,

pasaulio čempionatai trunka net iki pusantro mėnesio. Tuo tarpu olimpinės žaidynės tęsiasi vos kelias savaites.

Išeitis rasta pritaikius R7 formatą, kuris žaibiškai išpopuliarėjo: turnyrai tapo trumpesni, rungtynės dėl visai kitokios žaidimo dinamikos – patrauklesnės žiūrovams. Vis dėlto, tokie pakeitimai vieningo palaikymo nesulaukė net pačioje regbio bendruomenėje. Iki tol, kol IRB prezidentu nebuvo išrinktas prancūzas B. Lapasset federacijoje milžinišką įtaką turėjo britai, kurių požiūris į R7 regbį yra skeptiškas. Regbį išradę britai priešinasi pokyčiams – jų nuomone, regbis turi išlikti akademine, senas tradicijas išlaikančia sporto šaka.

B. Lapasset kur kas didesnę dėmesį skiria regbio masiškumui didinti ir tai regbiui sukuria kur kas palankesnes sąlygas sugrįžti į olimpinę programą.

STABTELĖJIMAS. Regbio kelias į olimpinę programą tampa susijęs ir su paties IOC prezidento J. Rogge'o ketinimais. Bent jau taip buvo prieš aštuonerius metus, kai jaunas energingas belgas buvo išrinktas IOC vadovu. Jis buvo pasiryžęs įpūsti naujų vėjų, pritraukdamas sporto šakas, kurios buvo primirštos. Galbūt įtakos turėjo ir jo nostalgija regbiui, nes J. Rogge'as ne tik atstovavo Belgijos olimpinei buriavimo komandai, bet ir pakankamai gerai žaidė regbį, net buvo Belgijos rinktinės narys.

Vis dėlto skubotas noras gražinti regbį į olimpinę šeimą tuomet vos netapo J. Rogge'o klaida. Prieš aštuonerius metus J. Rogge'as nebuvo labai įtakingas. Jam tapus IOC prezidentu, dauguma IOC narių išliko lojalių J. A. Samaranchui. Diskusijos pirmaisiais metais parodė, kad J. Rogge'as iškėlė idėjas, kurios beveik neturėjo šansų būti įgyvendintos, nes tiesiog nesulaukė pritarimo.

Jei būtų buvę balsuojama dėl regbio įtraukimo į olimpinę programą ir J. Rogge'as būtų pralaimėjęs, tai buvo labai įmanoma, naujojo prezidento autoritetas būtų pakibęs ant plauko. Tai supratęs J. Rogge'as laiku stabtelėjo ir savo idėjų įgyvendinimą atidėjo, pirmiausia siekdamas padidinti savo įtaką tarp IOC narių. Per J. Rogge'o kadenciją pasikeitė maždaug 50 proc IOC narių, nemaža dalis senbuvė su J. Rogge'u dirbo dar tuomet, kai šis nebuvo IOC prezidentas, todėl nėra abejonės, kad dabar belgas užnugary turi komandą, kuri padės įgyvendinti jo idėjas.

Kokios tos idėjos šiandien – nesiryžta spėlioti net LTOK prezidentas A. Poviliūnas. „Galbūt jos jau nėra susiję su regbiu. Galbūt J. Rogge'as numatęs į programą gražinti beisbolą. Labai įdomu, kokie sprendimai bus priimti. Aišku viena – tai ką šįkart sumanė J. Rogge'as, bus įgyvendinta“, – sakė A. Poviliūnas.

Beje, J. Rogge'o aštuonerių metų kadencija baigiasi šiemet, jis gali būti perinktas dar vienai – ketverių metų – kadencijai, tai neabejotinai ir įvyks, mat kitų kandidatų nėra.

KOMANDA. Apskritai komandinei sporto šakai, pasak A. Poviliūno, patekti į žaidynių programą sudėtingiau nei individualiai. Tai susiję su didesnėmis išlaidomis, kurių reikalauja komandinė sporto šaka.

„Jos populiaros, žiūrimos, tačiau į medalių laimintį individualios sporto šakos atstovą reikia investuoti dešimtkart mažiau nei į komandą, kuri pritrauks žiūrovus, bet nieko nelaimės. Tai papildoma našta nacionaliniams komitetams, todėl dauguma šalių nėra suinteresuotos komandinės sporto šakos įtraukimu į programą, juolab kad medalių lentelėje už, pavyzdžiui, krepšininkų pergalę skaičiuojamas vienas, o ne dvylika medalių“, – teigė A. Poviliūnas.

„Futbolas olimpiadoje nėra tokio lygio, koks galėtų būti. Olimpinis regbis būtų kaip perlas: tai ką, turime geriausio pasaulyje, suvažiuotų į olimpinės žaidynes. Regbis olimpinėms žaidynėms duotų žavesio“, – įsitikinęs A. Makarenka.